

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie europejskiego partnerstwa innowacyjnego w zakresie wody

COM(2012) 216 final

(2013/C 44/26)

Sprawozdawca: **An LE NOUAIL-MARLIERE**

Dnia 10 maja 2012 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie *komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie europejskiego partnerstwa innowacyjnego w zakresie wody*

COM(2012) 216 final.

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 22 listopada 2012 r.

Na 485. sesji plenarnej w dniach 12–13 grudnia 2012 r. (posiedzenie z 13 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 126 do 5 – 11 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji Europejskiej w sprawie europejskiego partnerstwa innowacyjnego w zakresie wody, ale proponuje pewne uściślenia i ulepszenia mające przyczynić się do zniesienia przeszkód we właściwym rozwoju innowacji w sektorze wodnym.

1.2 Podstawą innowacji związanych z wodą w Europie powinno być kompleksowe podejście uwzględniające cały obieg wody, nakierowane przede wszystkim na realizację celu dotyczącego osiągnięcia w całej Europie dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych, określonego w europejskiej ramowej dyrektywie wodnej⁽¹⁾. Należy także uwzględnić kwestię lepszej ochrony tego zasobu poprzez wcielenie w życie zasady „zanieczyszczający płaci”, która byłaby na tyle odstręczająca, by nie stanowiła zachęty do zanieczyszczania ani nie dawała poczucia bezkarności tym, którzy musieliby płacić.

1.3 W strategicznym planie realizacji priorytetów określonych w europejskim partnerstwie innowacyjnym trzeba mieć na uwadze fakt, że ponad milion osób w Europie nie ma dostępu do bezpiecznej, czystej i niedrogiej wody, a wiele milionów obywateli nie ma dostępu do infrastruktury sanitarnej. Potrzeby tych grup ludności są priorytetem z punktu widzenia włączenia społecznego i walki z ubóstwem.

1.4 Należy zadbać o to, by głos dostawców publicznych usług wodnych, użytkowników i konsumentów liczył się w procesie decyzyjnym dotyczącym europejskiego partnerstwa innowacyjnego w zakresie wody. Ponadto niezbędne jest, by partnerstwo to przyczyniło się do lepszej koordynacji wszystkich podmiotów, by korzyści związane z innowacjami były odczuwalne na szczeblu lokalnym i by ułatwiono organizacjom przedstawicielskim społeczeństwa obywatelskiego udział w nowotworzonych sieciach i grupach.

1.5 Zdaniem EKES-u z uwagi na szczególne i ogromne znaczenie wody dla ludności konieczne jest przejrzyste udostępnienie wyników badań finansowanych dla innowacyjnych partnerstw na rzecz wody z siódmego programu ramowego w zakresie badań i rozwoju.

1.6 EKES odradza postrzeganie innowacji w tej newralgicznej dziedzinie tylko z punktu widzenia ochrony handlu. Zaleca, by zapewnić równie łatwy dostęp do innowacji władzom, organom i samorządom lokalnym, jak i przedsiębiorstwom społecznym.

1.7 EKES domaga się od Komisji zdwojenia wysiłków na rzecz zapewnienia przejrzystości i koordynacji pewnych ważnych inicjatyw będących w trakcie realizacji, które związane są z szeroką problematyką wody. Na przykład konieczne jest uściślenie przez Komisję kwestii synergii i wspólnego funkcjonowania niedawno nawiązanych europejskich partnerstw innowacyjnych w zakresie wody, rolnictwa i surowców.

1.8 Prawdziwa polityka na rzecz badań naukowych i innowacji w dziedzinie wody nie może istnieć bez przejrzystości oraz bez polityki zatrudnienia sprzyjającej włączeniu społecznemu, która przewiduje gwarancje dotyczące wystarczającej liczby pracowników, szkoleń, uznawania kwalifikacji oraz technologii umożliwiających poprawę higieny i bezpieczeństwa pracy zarówno w sektorze oczyszczania i uzdatniania wody, jak i oczyszczania ścieków, aby zagwarantować jak najlepsze wykonywanie różnorodnych zadań na wszystkich poziomach.

1.9 EKES podkreśla rolę sieci organizacji społeczeństwa obywatelskiego, którą należy dostrzegać i doceniać, i która także powinna być przedmiotem badań, jeśli chodzi o potencjał innowacyjności tych organizacji związany z ich doświadczeniem i kapitałem intelektualnym.

⁽¹⁾ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

2. Wprowadzenie

2.1 Dzięki strategii „Europa 2020” UE stara się ponownie skierować europejską gospodarkę na ścieżkę zapewniającą miejsca pracy, konkurencyjność i spójność społeczną.

2.2 Strategia „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu podkreśla kluczowe znaczenie wiedzy i innowacji dla wzrostu gospodarczego. Realizując tę ideę w programie „Horyzont 2020”, we wniosku dotyczącym programu ramowego UE w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) ⁽²⁾ Komisja zaproponowała zwiększenie unijnych nakładów na B&R do 80 mld EUR, a państwa członkowskie opowiedziały się za realizacją unijnego celu zakładającego przeznaczanie na badania naukowe 3 % unijnego PKB do 2020 r. (zob. też opinię EKES-u INT/571 w sprawie finansowania badań naukowych i innowacji ⁽³⁾).

2.3 Z tego powodu **europejska przestrzeń badawcza** znalazła się w centrum strategii „Europa 2020” i jej inicjatywy przewodniej „Unia innowacji” ⁽⁴⁾, a Rada Europejska wezwała do pełnego utworzenia tej przestrzeni do 2014 r. ⁽⁵⁾ Celem inicjatywy „Unia innowacji” jest doprowadzenie do tego, by nowe produkty i usługi wykorzystujące wiedzę specjalistyczną przyczyniały się w znacznym stopniu do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy oraz do ograniczenia drenażu mózgow. Do realizacji tego celu niezbędna jest baza naukowa na prawdziwie światowym poziomie.

2.4 Zgodnie z omawianym dokumentem ⁽⁶⁾ europejskie partnerstwa innowacyjne zaproponowane w inicjatywie przewodniej strategii „Europa 2020” – „Unia Innowacji” ⁽⁷⁾ przewidują strategiczne podejście i ramy pozwalające zbadać wewnętrzne niedociągnięcia europejskiego systemu badań i innowacji oraz niedostatki jego metod w celu przyspieszenia innowacji i znaczącego przyczynienia się do rozwiązania wyzwań społecznych. Partnerstwa mogłyby służyć skupieniu wiedzy eksperckiej i zasobów na priorytetach politycznych poprzez zmobilizowanie i połączenie wszystkich zainteresowanych stron odpowiedzialnych za różne dziedziny polityki i sektory, z różnych państw, w celu szybszego osiągnięcia przełomów i korzyści płynących z innowacji (o co apelował EKES w opiniach INT/599 w sprawie partnerstwa na rzecz badań naukowych i innowacji ⁽⁸⁾ i NAT/546 w sprawie planu działania w zakresie ekoinnowacji ⁽⁹⁾). Należy podkreślić, że poza kwotą 40 mln euro przewidzianą w ramach siódmego programu ramowego na rzecz badań i rozwoju, europejskie partnerstwo innowacyjne

w zakresie wody nie zakłada żadnej formy dodatkowego finansowania poza obecnie dostępnymi środkami, i że jego cel ogranicza się do poszukiwania synergii i do koordynowania istniejących instrumentów.

2.5 Państwa członkowskie UE uznały znaczenie innowacji w dziedzinie gospodarki wodnej. W dniu 21 czerwca 2011 r. Rada Unii Europejskiej zwróciła się do Komisji o „zbadanie w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi innowacyjnego partnerstwa na rzecz wody w celu osiągnięcia zrównoważonego i wydajnego wykorzystania wody” ⁽¹⁰⁾.

2.6 Konieczność zaangażowania się Europy w zrównoważone gospodarowanie wodą jako kluczowym zasobem podkreślono w inicjatywie przewodniej strategii „Europa 2020” – „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” ⁽¹¹⁾. W „Planie działania na rzecz zasobooszczędnej Europy” ⁽¹²⁾ podkreślono możliwość do uzyskania wzrost wydajności. Cele strategiczne europejskiego partnerstwa innowacyjnego do 2020 r. to:

- (i) zapewnienie bezpiecznej, dostępnej i niedrogiej wody wszystkim obywatelom, przy jednoczesnym zapewnieniu wystarczającej ilości wody dla środowiska;
- (ii) osiągnięcie względnego oddzielenia wyczerpywania zasobów wodnych od poziomu aktywności gospodarczej w najważniejszych sektorach UE;
- (iii) zachowanie i poprawa dobrego stanu wód we wszystkich dorzeczeniach UE.

2.7 Komisja opracowała program ochrony zasobów wodnych Europy stanowiący ważny etap planu działania na rzecz zasobooszczędnej Europy. W planie ochrony wód przedstawiona zostanie do końca 2012 r. odpowiedź strategiczna na wyzwania związane z realizacją polityki oraz z niedociągnięciami obecnych ram polityki unijnej w zakresie gospodarki zasobami wodnymi. Plan ten oraz europejskie partnerstwo innowacyjne będą wprowadzane w ścisłej koordynacji. Ponadto europejskie partnerstwo innowacyjne przyczyni się do realizacji „Planu działania w zakresie ekoinnowacji” ⁽¹³⁾.

2.8 W przypadku poważnie zanieczyszczonych obszarów, na których wprowadzono ograniczenia działalności gospodarczej, powinno być możliwe ustanowienie odszkodowań w ramach środków na rzecz ochrony zasobów wodnych. W tych szczególnych sytuacjach można by przyznawać na bieżąco uaktualnianą pomoc państwa i uwzględnić europejski program ochrony zasobów wodnych.

⁽²⁾ COM(2012) 392 final, „Wzmocnione partnerstwo w ramach europejskiej przestrzeni badawczej na rzecz doskonałości i wzrostu gospodarczego”.

⁽³⁾ Dz.U. C 318 z 29.10.2011, s. 121 i Dz.U. C 218 z 23.7.2011, s. 87.

⁽⁴⁾ COM(2010) 546 final, „Projekt przewodni »Europa 2020« – Unia innowacji”.

⁽⁵⁾ „Europa potrzebuje jednolitej przestrzeni badawczej, aby przyciągać talenty i inwestycje. Utrzymującymi się lukami należy zatem szybko się zająć, a tworzenie europejskiej przestrzeni badawczej musi zostać ukończone do 2014 roku, tak aby stworzyć prawdziwy jednolity rynek wiedzy, badań i innowacji.”, konkluzje Rady Europejskiej z lutego 2011 r.; konkluzje Rady Europejskiej z marca 2012 r.

⁽⁶⁾ COM(2012) 216 final, komunikat dotyczący europejskiego partnerstwa innowacyjnego w zakresie wody.

⁽⁷⁾ COM(2010) 546 final.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 229 z 31.7.2012, s. 39.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 351 z 15.11.2012, s. 65.

⁽¹⁰⁾ Konkluzje Rady Unii Europejskiej z dnia 21 czerwca 2011 r. (dok. 11308/11).

⁽¹¹⁾ COM(2011) 21 final, „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”.

⁽¹²⁾ COM(2011) 571 final, „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy”.

⁽¹³⁾ COM(2011) 899 final, „Innowacja na rzecz zrównoważonej przyszłości – Plan działania w zakresie ekoinnowacji (Eco-AP)”.

3. Uwagi ogólne

3.1 Na swoim pierwszym posiedzeniu w dniu 25 września grupa robocza ds. europejskiego partnerstwa innowacyjnego w zakresie wody wskazała osiem zagadnień priorytetowych:

- związek między wodą a energią: produkcja energii to branża zużywająca duże ilości wody, co ma znaczny wpływ na środowisko wodne;
- zarządzanie wodą: dobre zarządzanie ma kluczowe znaczenie dla zrównoważonej gospodarki wodnej;
- finansowanie innowacji: finansowanie powinno wspierać współpracę między podmiotami w sektorze publicznym (partnerstwa publiczno-publiczne) oraz między podmiotami publicznymi i prywatnymi; wydatki publiczne powinny służyć interesom publicznym, a nie zwiększać prywatne zyski;
- ponowne wykorzystywanie i recykling wody: podstawą innowacji powinno być kompleksowe podejście uwzględniające cały obieg wody; woda to zasób odnawialny; kluczem do jej zrównoważonego wykorzystywania jest utrzymanie jej niezakłóconego obiegu;
- woda i oczyszczanie ścieków: w tej dziedzinie w ostatnich dziesięcioleciach pojawiło się zbyt mało innowacji, zwłaszcza jeśli chodzi o gminne systemy oczyszczania ścieków; jednym z ważnych aspektów odzyskiwania zasobów ze ścieków jest odzyskiwanie składników pokarmowych;
- zarządzanie ryzykiem w odniesieniu do powiązanych z wodą ekstremalnych zdarzeń (powodzi i suszy);
- modele zarządzania i monitorowanie;
- usługi ekosystemowe.

3.2 Ze sprawozdania dotyczącego wspólnego programu WHO/UNICEF w sprawie monitorowania sytuacji w zakresie wody i infrastruktury sanitarnej wynika, że odsetek ludności świata mającej dostęp do ulepszonych źródeł wody pitnej (wodociągi z bieżącą wodą i zabezpieczone studnie) wzrósł z 89 % w 2010 r. (czyli 6.1 mld osób) do ok. 92 % w 2015 r.

3.3 Choć ONZ uznaje powszechne prawo dostępu do wody i infrastruktury sanitarnej, ponad 11 % ludności świata, czyli 783 mln osób, nadal nie ma dostępu do bezpiecznej wody pitnej, a 2,5 mld osób nie ma dostępu do sieci kanalizacyjnej.

3.4 Woda jest wykorzystywana w praktycznie wszelkiej działalności ludzkiej, gospodarczej i społecznej: w produkcji przemysłowej, energetyce, rolnictwie, transporcie, rekreacji, ochronie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Nie jest możliwe zapewnienie bezpieczeństwa uwzględnienia najważniejszego zasobu, jakim jest woda, która staje się, wraz z ziemią, jednym z głównych wyzwań 21. wieku. Druga połowa ubiegłego wieku niestety zostawiła nam po sobie zdegradowane, osłabione, wysuszone i zanieczyszczone naturalne środowisko wodne.

3.5 Przyszłości tego światowego zasobu w ogromnej mierze zagraża model rozwoju gospodarczego o niszczycielskim wpływie na środowisko, zgodnie z którym woda jest dobrem, które można wykorzystywać jak każde inne, co powoduje nadmiernie wyeksploatowanie wód podziemnych, zanieczyszczenie gleby, cieków wodnych i oceanów, rozregulowanie obiegu wody, degradację stanu ekologicznego tego zasobu oraz jego wpływu na różnorodność biologiczną, i to zarówno na szczeblu europejskim, jak i światowym. Aby polityka wodna była sprawiedliwa, skuteczna i zrównoważona, trzeba zaakceptować to, że wody nie można traktować jak towaru, ale trzeba uznać ją za ogólnoludzkie dziedzictwo, które trzeba chronić i którego należy bronić⁽¹⁴⁾.

3.6 Gospodarka wodna musi umożliwić zaspokojenie potrzeb ludności, gwarantując jednocześnie ochronę zasobów dla przyszłych pokoleń. Pełne uświadomienie sobie tego staje się rzeczą pilną i badania na rzecz innowacji powinny wpisać się w tę logikę. Sytuacja ta uwypukla znaczenie europejskiego partnerstwa innowacyjnego w zakresie wody jako instrumentu mającego na celu poprawę materialnej i finansowej skuteczności zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi.

3.7 Niemniej celu tego nie można osiągnąć, jeżeli pozostawi się kontrolę zasobów i zarządzanie nimi jedynie przedsiębiorstwom i wielkim światowym koncernom prywatnym czy też przyspieszy prywatyzację działań w zakresie innowacji i badań w tym ważnym sektorze. Przeciwnie, usługi publiczne wysokiej jakości są najlepszym sposobem budowania sprawiedliwych, zrównoważonych, pokojowych i demokratycznych społeczeństw, a inwestycja w tego rodzaju usługi, wspomagana sprawiedliwą polityką podatkową wspierającą innowacje i badania, jest jednym z elementów służących rozwiązaniu kryzysu gospodarczego poprzez wspieranie powszechnego dostępu do niezbędnych usług podstawowych i wzrostu gospodarczego. Uzasadnia to tworzenie partnerstw opartych na publicznym zarządzaniu zasobami wodnymi i finansowanie badań ze środków publicznych przewidzianych w siódmym programie ramowym.

3.8 W kontekście europejskim państwa członkowskie powinny opowiedzieć się za odrzuceniem liberalizacji usług wodnych i sanitarnych oraz za uznaniem tych usług za usługi publiczne świadczone w interesie ogólnym, a także za tym, by Europa bardziej angażowała się na arenie międzynarodowej na rzecz skutecznego wdrożenia prawa do wody. EKES odradza traktowanie innowacji w tym newralgicznym obszarze jedynie z punktu widzenia ochrony handlowej i zaleca, by zapewnić równie łatwy dostęp do innowacji władzom, organom i samorządom lokalnym, jak i przedsiębiorstwom społecznym.

3.9 Należałoby połączyć procesy i rozwiązania przyjęte w ramach europejskiego partnerstwa innowacyjnego w zakresie wody ze środkami dostosowawczymi nakierowanymi na eliminowanie przewidzianych skutków zmian klimatu.

⁽¹⁴⁾ „Woda to wspólne dobro należące do całej ludzkości, [...] a dostęp do niej powinien być podstawowym i powszechnym prawem”, stwierdzono w rezolucji (P7_TA2012-0273), przygotowanej przez Richarda Seebera (PPE, AT) i przyjętej w głosowaniu przez podniesienie ręki 3 lipca 2012 r.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Komitet odnotowuje ustanowienie grupy eksperckiej wysokiego szczebla oraz grupy zadaniowej, którym powierzono opracowanie strategii partnerstwa innowacyjnego na rzecz wody. Ich utworzenie powinno być okazją do określenia kierunków innowacji w ramach polityki wodnej i wzmocnienia w praktyce prawa do odpowiedniej ilości bezpiecznej wody o właściwej jakości tak, by zachęcić do zrównoważonego zarządzania zasobami.

4.2 Jest to możliwe do osiągnięcia dzięki procedurom w zakresie innowacji umożliwiającym wdrożenie najnowocześniejszych technologii innowacyjnych, przy uwzględnieniu sytuacji związanej ze zintegrowanym zarządzaniem dorzecziami w wymiarze regionalnym, i pod warunkiem skutecznego zapobiegania zanieczyszczeniom. Należy zapewnić zrównoważone zarządzanie zasobami poprzez taki podział różnych zastosowań, który gwarantowałby zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i środowiskowy poszczególnych obszarów, poprzez planowanie wykorzystania zasobów w ramach zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi, poprawę jakości środowiska wodnego, promowanie procedur zarządzania konsumpcją i zapobiegania zanieczyszczeniu w ramach całego łańcucha użytkowania wody, od jej zużycia do oczyszczenia, i wreszcie zakazanie praktyk powodujących zanieczyszczenie i karanie zanieczyszczających.

4.3 Cele te należy zrealizować poprzez właściwe finansowanie oraz sprawiedliwy i proporcjonalny wkład wszystkich użytkowników – przemysłowych, rolniczych i indywidualnych, którym zarządzałyby władze publiczne dążące do lepszego sprawowania rządów, zgodnie z tym, co EKES już zalecił w opinii rozpoznawczej NAT/495 w sprawie włączenia polityki wodnej do innych obszarów polityki europejskiej⁽¹⁵⁾.

4.4 Prowadzenie sprawiedliwej i skutecznej polityki wodnej oraz wdrożenie partnerstwa innowacyjnego w zakresie wody wymaga innowacyjnej polityki zatrudnienia, w ramach której wyszkoleni i wykwalifikowani pracownicy – zwłaszcza ci zatrudnieni na nowo utworzonych lub przekształconych miejscach pracy – byłiby objęci statusem zatrudnienia umożliwiającym im wykonywanie zadania zarządzania dobrem publicznym. Ponadto należałoby im przyznać uprawnienia do interwencji w kwestiach gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Należy podjąć innowacyjne działania, aby zmniejszyć uciążliwość pracy i zmniejszyć jej wpływ na zdrowie w przypadku pracowników usług sanitarnych.

4.5 Grupa robocza zajmująca się opracowaniem strategicznego planu wdrożenia priorytetów określonych w ramach europejskiego partnerstwa innowacyjnego powinna uwzględnić następujące kwestie z zakresu badań społecznych i technicznych: badania epidemiologiczne pracowników sieci kanalizacyjnych, wzmocnienie komitetów higieny, bezpieczeństwa i warunków pracy, poprawę nadzoru medycznego, środków ochrony i sprzętu do wykrywania gazu i zanieczyszczeń.

4.6 Zagwarantowanie powszechnego dostępu, ochrona zasobów oraz pogodzenie interesów publicznych to kwestie, które grupa robocza będzie musiała uwzględnić podczas opracowywania strategicznego planu wdrożenia priorytetów

określonych w ramach europejskiego partnerstwa innowacyjnego, który powinna przedstawić do przyjęcia 18 grudnia 2012 r.

4.7 Europejskie partnerstwo innowacyjne w zakresie wody, które funkcjonuje zgodnie z zaproponowanym i przyjętym planem strategicznym, powinno obejmować odpowiednie europejskie platformy technologiczne, które są nie tylko źródłem informacji na temat faktycznego stanu rzeczy w danym miejscu lub sektorze, lecz także podmiotami uczestniczącymi w badaniach, rozwoju i wdrażaniu nowych technologii⁽¹⁶⁾.

4.8 EKES zaleca, by w każdym projekcie innowacyjnym zwracano uwagę – obok kwestii przekrojowych i ustalonych priorytetów – również na współzależność między wodą i glebą, zwłaszcza w przypadkach, gdy będzie chodziło o zarządzanie wodami powierzchniowymi.

4.9 Susze, pożary i powodzie będą nasilać się pod względem czasu trwania i zasięgu. Jest niezbędne, by pomimo prowadzonej polityki oszczędnościowej publiczne służby zajmujące się gospodarką wodną, służby ratunkowe i zarządzania kryzysowego były w stanie stawić czoła tej nowej nieprzewidywalnej sytuacji. W trakcie prac nad innowacjami trzeba także zwrócić uwagę także na rolę wody w utrzymaniu ekosystemów i różnorodności biologicznej.

4.10 Organy władz publicznych i podmioty zajmujące się gospodarką wodną powinny przedsięwziąć środki, aby zapobiec zanieczyszczeniu wód. Środki te powinny nie tylko trwale chronić jakość wód, ale także zapobiegać potencjalnie nieodwracalnym szkodom, które mogą wywołać zagrożenia znane (trwałe zanieczyszczenia organiczne, substancje powodujące zaburzenia endokrynologiczne itp.), a nawet nieznanne – powodowane przez nagromadzenie substancji chemicznych, w tym nanocząstek, które można zasadnie uznać za czynniki dodatkowego zagrożenia. Niezbędne jest pilne oszacowanie tych nowych zagrożeń, które mogą mieć trwały wpływ na zdrowie publiczne.

4.11 Celem ustalania cen wody jest przyczynienie się do ochrony tego zasobu w wymiarze ilościowym. EKES zaleca, by system cen uwzględniał dostęp do wody dla wszystkich ze względu na jej nieodzowny i niekomercyjny charakter. Niemniej podkreśla, że ustalanie cen wody nie rozwiązuje samego problemu, gdyż nie chodzi tu tylko o ilość wody, lecz także o jej jakość. Trzeba w związku z tym przedsięwziąć środki publiczne, aby krzewić wśród użytkowników indywidualnych oraz przemysłowych i rolniczych świadomość pogorszenia jakości wody oraz by uświadomić im najmniej kosztowne możliwości zaradzenia tej sytuacji, do których należy jej zapobieganie.

4.12 Zmiana klimatu oraz działalność człowieka sprawiają, że ilość dostępnej wody maleje, wzrasta jej zanieczyszczenie, a skutki tego się nasilają. Jest to problem, któremu Europa musi zaradzić i na temat którego musi przeprowadzić niezbędne badania. UE musi działać na rzecz postępów społeczności międzynarodowej w tej dziedzinie, a w ramach swej polityki współpracy i rozwoju musi wykorzystywać środki pomocowe, aby poprawiać dostęp do wody i opracowywać możliwości przeciwdziałania pogorszeniu się stanu wody⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁵⁾ Dz.U. C 248 z 25.8.2011, s. 1.

⁽¹⁶⁾ Dz.U. C 299 z 4.10.2012, s. 12–16.

⁽¹⁷⁾ Dz.U. C 229 z 31.7.2012, s. 133–139.

4.13 EKES zauważa, że skutki różnic regionalnych w UE są szczególnie widoczne w tej dziedzinie (jeśli chodzi o susze i powodzie) i powinny być jednym z elementów do uwzględnienia przez grupy redakcyjne: pojawiają się pytania, czy nie ma możliwości dokonywania „przesunięć” między obszarami, gdzie wody jest nadmiar, a obszarami, gdzie jej brakuje.

4.14 Prawdziwa polityka na rzecz badań naukowych i innowacji w dziedzinie wody nie może istnieć bez przejrzystości oraz bez polityki zatrudnienia sprzyjającej włączeniu społecznemu, która przewiduje gwarancje dotyczące wystarczającej liczby pracowników, szkoleń, uznawania kwalifikacji oraz technologii umożliwiających poprawę higieny i bezpieczeństwa pracy zarówno w sektorze oczyszczania i uzdatniania wody, jak i oczyszczania ścieków, aby zagwarantować jak najlepsze wykonywanie różnorodnych zadań na wszystkich poziomach.

4.15 Zdaniem Organizacji Narodów Zjednoczonych – jak wynika z jej programu dotyczącego budowania zdolności w zakresie wody (UN-Water Decade Programme on Capacity Development) oraz niedawno (w 2012 r.) wydanej publikacji „Water and the Green Economy, Capacity Development Aspects”⁽¹⁸⁾ – aby stawić czoła pojawiającym na całym świecie wyzwaniom związanym z niedostatkami wody i pogarszaniem się jej jakości w wyniku agresywnego modelu rozwoju, trzeba zmienić skalę działania. Innymi słowy nie da się w nieskończoność kontrolować zanieczyszczeń, ponieważ woda jest też nośnikiem. Z drugiej strony istnieją też liczne nowe technologie, ale istnieje ryzyko, że staną się one przestarzałe już w momencie, gdy się pojawią, jeśli nie uwzględni się jednocześnie wszystkich elementów: na przykład do odsalania wody potrzebna jest energia, a woda, która ma być ponownie wykorzystana w celach drugorzędnych (w rolnictwie), nie może zawierać różnorodnych, wzajemnie wzmacniających się, zanieczyszczeń.

4.16 Europejska Agencja Środowiska w najnowszym raporcie (z 2011 r.) pisze o podobnych kwestiach. Woda, nawet ponownie wykorzystywana i oczyszczana, nie jest zatem zasobem niewyczerpywalnym ani pod względem jakościowym, ani ilościowym, a działania w zakresie badań i innowacji dotyczące wody powinny zostać poszerzone, tak by umożliwiły zrównoważone i trwałe wykorzystywanie wody we wszystkich dziedzinach oraz zaradzenie problemowi zanieczyszczeń, a zwłaszcza emisji niezorganizowanych⁽¹⁹⁾.

4.17 EKES podkreśla rolę sieci organizacji społeczeństwa obywatelskiego, którą należy dostrzegać i doceniać, i która także powinna być przedmiotem badań, jeśli chodzi o potencjał innowacyjności tych organizacji związany z ich doświadczeniem i kapitałem intelektualnym.

4.18 EKES przypomina, że normy dotyczące jakości wody oraz kryteria jej oceny powinny być takie same na całym terytorium europejskim.

4.19 Woda, jej wykorzystywanie, zarządzanie nią i jej przyszłość to sprawy, które pasjonują, interesują i niepokoją – zależnie od punktu widzenia. W związku z tym EKES przypomina o konieczności poważnego traktowania zarówno obowiązku przeprowadzania konsultacji w ramach zintegrowanego zarządzania dorzeczami, jak i obowiązku zasięgania opinii organizacji społeczeństwa obywatelskiego, jeśli chodzi o udział obywateli w podejmowaniu decyzji, które ich dotyczą, w sprawach dotyczących środowiska, oraz w dostępie do wymiaru sprawiedliwości, zgodnie z postanowieniami konwencji z Aarhus. Domaga się, by Komisja sporządziła sprawozdanie oceniające sytuację w tych dwóch kwestiach, tak by UE mogła wykorzystać, adekwatnie do potrzeb, odpowiednie dane w zakresie badań nad innowacjami oraz w kontekście udziału społeczeństwa obywatelskiego w partnerstwie.

4.20 EKES odradza postrzeganie innowacji w tej newralgicznej dziedzinie tylko z punktu widzenia ochrony handlu. Zaleca, by zapewnić równie łatwy dostęp do innowacji władzom, organom i samorządom lokalnym, jak przedsiębiorstwom społecznym. EKES ma wątpliwości co do udziału służb z ramienia chińskiego Ministerstwa Nauki i Technologii w Komitecie sterującym wysokiego szczebla ds. europejskiego partnerstwa innowacyjnego w zakresie wody⁽²⁰⁾. Jeśli chodziłoby o zewnętrzną współpracę rozwojową, EKES mógłby poprzez bezpośredni udział tego ministerstwa w opracowywaniu europejskiej strategii, jednak w takim przypadku dlaczego kraje wschodzące są reprezentowane tylko przez jedno państwo? I dlaczego inne kraje, których dotyczą konieczne transfery technologii, nie uczestniczą w pracach tej europejskiej grupy zadaniowej⁽²¹⁾?

Bruksela, 13 grudnia 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ *Water and the Green Economy: Capacity Development Aspects* (2012) [Woda i zielona gospodarka: aspekty dotyczące budowania zdolności]; red.: dr Reza Ardakanian, dr Dirk Jaeger, UNW-DPC, Bonn, Niemcy.

⁽¹⁹⁾ Dz.U. C 229 z 31.7.2012, s. 116–118.

⁽²⁰⁾ Komisja Europejska „Projekt europejskiego partnerstwa innowacji w zakresie wody – grupa sterująca wysokiego szczebla”.

⁽²¹⁾ Dz.U. C 68 z 6.3.2012, s. 28.

ZAŁĄCZNIK

do opinii Komitetu

Następująca poprawka, która uzyskała poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, została odrzucona w trakcie debaty:

Punkt 2.8

Zmienić

~~W ramach polityki ochrony zasobów wodnych przypadku poważnie zanieczyszczonych obszarów, na których wprowadzono ograniczenia działalności gospodarczej, powinno być możliwe także ustanowienie odszkodowań za ograniczenia działalności gospodarczej wprowadzone w celu w ramach środków na rzecz ochrony tych zasobów wodnych. W tych szczególnych sytuacjach można by przyznawać na bieżąco uaktualnianą pomoc państwa i uwzględnić europejski program ochrony zasobów wodnych.~~

Wynik głosowania

Za: 46

Przeciw: 63

Wstrzymało się: 27
